

праці та добробуту людей" – присвячено питанню розвитку людського капіталу. Організаційним комітетом з проведення Другого всеукраїнського форуму "Збереження і розвиток трудового потенціалу України" з квітня цього року розроблявся проект Концепції загальнодержавної цільової соціальної програми "Збереження і розвиток трудового потенціалу України на 2008-2017 роки".

Основним завданням Загальнодержавної програми буде створення умов для збереження і розвитку трудового потенціалу України через надання ефективного соціального захисту, забезпечення умов гідної праці та добробуту людей, підвищення якості життя населення, збереження здоров'я громадян, розвиток демографічного потенціалу країни та підтримання високих темпів економічного зростання.

Та найважливіше, на нашу думку, одним із наріжних каменів національної політики у сфері розвитку людських ресурсів та сфері зайнятості має стати формування та розвиток єдиної цілісної системи неперервної професійної освіти. Рівень і якість трудового потенціалу, перспективи його розвитку є визначальними у стабільності та конкурентоспроможності економіки України.

Література

1. Закон України "Про зайнятість населення із змінами і доповненнями" від 18 грудня 1991 р.
2. Указ Президента України "Про Основні напрями розвитку трудового потенціалу в Україні на період до 2010 р." від 3 серпня 1999 р.
3. Косів Л. Як знайти персонал на підприємство// Молодь і підприємництво: Всеукраїнський молодіжний журнал. – 2003, № 7. – С. 34-38.
4. Ткач Д., Заставецький Т. Проблеми зайнятості населення у малих міських поселеннях агропромислових регіонів// Регіональні проблеми зайнятості і ринку праці: Матер. Всеукраїнської наук.-практ. конф. (13-14 травня, 2004 р.). – Тернопіль: Економічна думка. – 2004. – С. 165-166.
5. Статистичний щорічник України за 2006 р. [Електрон. ресурс]. – Доступний з: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
6. Офіційний сайт Державної служби зайнятості. [Електрон. ресурс]. – Доступний з: <http://www.dcz.gov.ua>

УДК 336.748.12

Здобувач В.М. Варгас – Львівська КА

ЩОДО ПИТАННЯ ВИЗНАЧЕННЯ БАЗОВОЇ ІНФЛЯЦІЇ

Розкрито суть показника базової інфляції, визначено його роль у регулюванні інфляційним процесом.

Ключові слова: індекс споживчих цін, базовий індекс споживчих цін, сезонні коливання.

Competitor V.M. Vargas – L'viv commercial academy

In relation to the question of determination of base inflation

Essence of index of core inflation is exposed, his role is certain in adjusting by an inflationary process

Keywords: consumer price index, core consumer price index, seasonal vibrations

Постановка проблеми і її зв'язок з важливими науковими та практичними завданнями. Для регулювання інфляційного процесу необхідно "виміряти" інфляцію. Існують різні методи визначення інфляції. Найбільш широко використовують обрахунок індексу споживчих цін (ІСЦ). Однак цей показник дуже чутливо реагує на зміни цін, які відбуваються під впливом немонетарних факторів, зокрема дефіциту бюджету, росту цін на імпорт товарів, адміністративну зміну цін та тарифів. Хоча він вимірює лише зміни цін (тарифів) на споживчі товари та послуги, які утворюються під впливом як монетарних, так і немонетарних факторів. Тому ІСЦ не є ідеальним для виміру рівня цін, на який впливають монетарні фактори. Таким показником є базова інфляція.

Аналіз останніх публікацій, у яких започатковано вирішення цієї проблеми. Проблема базової інфляції є відносно новою, тому у вітчизняній літературі не є широко висвітленою. Однак серед українських дослідників цієї проблеми треба відзначити О. Петрика, Ю. Половнюова, із зарубіжних дослідників С. Сечетті, А. Мейлер, Т.Е. Кларк, Л. Блейка та ін.

Цілі статті. Висвітлити сутність та значення показника базової інфляції. **Основний матеріал дослідження з повним обґрунтуванням отриманих результатів.** З метою застосування точнішого індикатора виміру зміни цін основного "ядра" товарів та послуг в економіці та з метою регулювання цих змін деякі економісти (А. Мейлер, Т.Е. Кларк, О. Петрик, А.А. Узагалієва) пропонують розраховувати показник базової інфляції, за якого найбільш змінні компоненти (наприклад, із сезонними коливаннями, зовнішніми та внутрішніми ціновими шоками) вилучаються з кошика, і зміни його цін перераховуються відповідно до оновленої структури [2; 3, с. 5].

Зокрема, на думку А.А. Узагалієвої, використання цього показника є доцільним під час аналізу інфляції у довгостроковому періоді. Функцію інфляційного індикатора у короткостроковому періоді вважають домінуючою для базової інфляції А. Мейлер, Т.Е. Кларк та О. Петрик [2; 3, с. 5].

Проблема базової інфляції є відносно новою, оскільки вперше була описана Екштейном на початку вісімдесятих років. У дев'яностих роках, коли контроль рівня інфляції став основним завданням більшості центральних банків, проблема базової інфляції набула особливо важливого значення, зокрема в США, Канаді, Західній Європі, Новій Зеландії [3, с. 11].

Найпоширенішим у світовій практиці є статистичний підхід для обрахунку базової інфляції. У різних країнах застосовуються різні методи для обчислення показника базової інфляції за таким методом. Наприклад, у Росії окремо розраховуються індекси споживчих та продовольчих цін (без урахування цін на плодоовочеву продукцію). У США базова інфляція визначається як індекс споживчих цін, за винятком таких компонент, як продовольчі товари та енергоносії. У Канаді виключають вплив непрямих податків. Для отримання показника базової інфляції в Європі провадиться кореляція структури загального індексу інфляції (так званого "гармонізованого" індексу інфляції) на такі компоненти, як продовольчі товари, енергоносії та мито.

Варто зазначити, що відмінності статистичних підходів у різних країнах полягають, зокрема, у визначенні специфічних для конкретної держави

складових споживчого кошика, які зазнають найбільших коливань. Наприклад, із кошика можуть вилучатися продовольчі товари та паливо. Діапазон коливань компонент кошика, що підлягають вилученню, як правило, адекватний соціально-економічній ситуації в конкретній країні. Скажімо, у Канаді він може дорівнювати півтора стандартним відхиленням від середнього показника.

У різних країнах можуть різнитися й методи розрахунку базової інфляції за допомогою статистичного підходу. Відмінності, зокрема, залежать від результатів статистичного дослідження історичної поведінки часового ряду. За будь-яких обставин найважливішим є визначення найприйнятнішої для конкретної країни методики обчислення "гармонізованого" індексу інфляції [2].

Однак існують також такі альтернативні методи визначення базової інфляції. Метод простих виключень, який полягає у виключенні із індексу споживчих цін визначених категорій чи цілої групи товарів і послуг (таких як, наприклад, сільськогосподарська продукція, електроенергія, газ, інші види палива), ціни на які традиційно найбільш чутливі до шоків сукупної пропозиції. Метод систематичних виключень базується на регулярному видаленні найбільших стрибків цін, не залежно від того, до якої групи товарів вони попадають. Метод виключення найбільш відхилених цін полягає у виключенні цінових коливань, які віддалені від розподілу відхилень навколо середньозваженої певної ціни в конкретному періоді більше, ніж стандартне відхилення. Метод процентилі передбачає досягнення властивості незміщеності, при якій математичне сподівання оцінки рівне істинній характеристиці генеральної сукупності [3, с. 11].

Отже, для того, щоб базову інфляцію можна було прийняти за офіційний індикатор чи пряму ціль, її визначення має відповідати таким вимогам:

1. У ході вимірювання базової інфляції можна не враховувати лише певну частину споживчого кошика, яка істотно не впливає на його репрезентативність.
2. Методологію, яку використовують для виокремлення базової інфляції з індексу споживчих цін, не варто часто змінювати, тобто в економічних суб'єктів не повинно складатися враження, ніби влада "підлаштовує" значення індексу для створення ілюзії виконання поставлених цілей.
3. Влада має бути спроможною дотримуватися цільового орієнтира базової інфляції [2].

Щодо України, то Державним комітетом статистики спільно з Національним банком України розроблено "Методику розрахунку базового індексу споживчих цін", затверджену наказом Держкомстату від 27 липня 2007 р. №265. Цією методикою визначено основні принципи вимірювання базового індексу споживчих цін. Відповідно до вказаної вище методики, для розрахунку базового рівня інфляції в Україні обрано метод виключення з індексу споживчих цін постійного переліку товарів (послуг)-представників. Товари (послуги)-представники, які виключаються, визначаються шляхом експертних оцінок фахівців Держкомстату України, Національного банку України та Міністерства економіки України. Зазначений метод є одним із традиційних у

світовій практиці. Його перевагами є можливість забезпечення зіставлення часових рядів індексів, а також доступність для розуміння громадськістю.

Упродовж 2008 р. Держкомстат України здійснює розрахунок та оприлюднює базовий індекс споживчих цін.

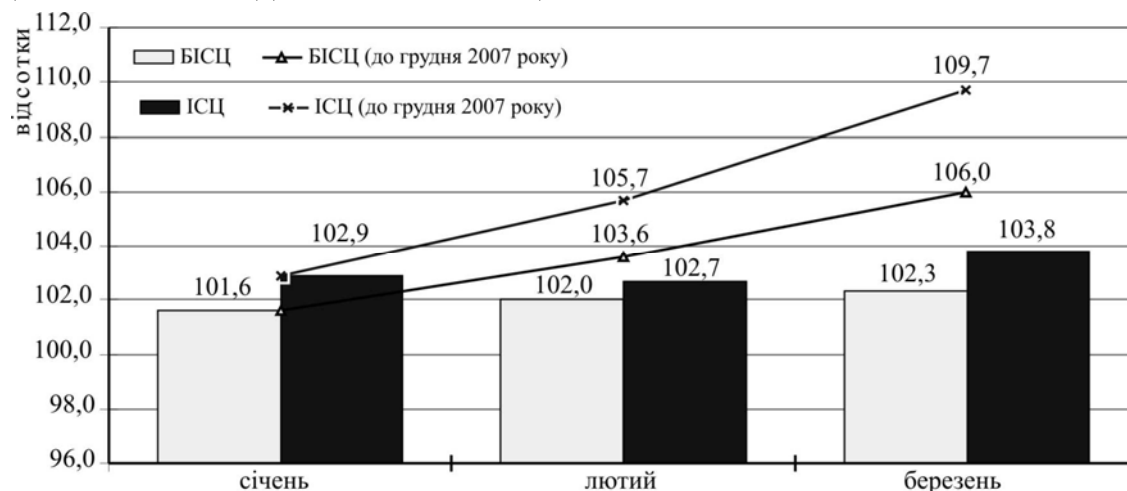

Рис. 1. Індекс споживчих цін (ІСЦ) та базовий індекс споживчих цін (БІСЦ) в Україні в 2008 р. [4]

Найбільше відхилення між базовим та "основним" індексом споживчих цін зафіксовано у березні 2008 р. Одночасно, базовий індекс споживчих цін у лютому 2008 р. був близький до "основного" індекса. У підсумку квартальний рівень інфляції перевищував її базове значення майже на 4 в.п.

Висновки. Базова інфляція – це показник довготривалої динаміки цін і дає змогу не враховувати короткострокові шоки, які мають перехідний і самозгасаючий характер при розрахунку інфляції. За допомогою методу простих виключень було обраховано цей показник для України. За підсумками розрахунку базового індексу споживчих цін можна констатувати, що інфляція у I кварталі 2008 р. значною мірою залежала від шоків пропозиції та сезонних коливань.

Література

1. **Методика розрахунку базового індексу споживчих цін**, затверджена наказом Держкомстату від 27 липня 2007 р., № 265.
2. **Петрик О., Половнюк Ю.** Базова інфляція: концепція та деякі методи розрахунку// Вісник НБУ. – 2002, № 12. – С. 47-48.
3. **Узагальнена А.А.** Выбор оптимальных показателей базовой инфляции в Кыргызской Республике. – М.: EERC, 2004. – 40 с.
4. [Електрон. ресурс]. – Доступний з: www.ukrstat.gov.ua.

УДК 336.76+330.342.1

Здобувач Н.Є. Килипенко –
Львівська КА

ОСОБЛИВОСТІ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ГРОШОВОГО РИНКУ В ЕКОНОМІЦІ УКРАЇНИ

Дослідження актуальних теоретичних методичних та практичних проблем державного регулювання відсоткових ставок грошового ринку в Україні. Узагальнені